

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Heernisse 7-9 (Diksmuide, West-Vlaanderen)

Projectcode bureauonderzoek: 2020H22

Projectcode landschappelijk bodemonderzoek: 2021B43

Maart 2021

NOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK (FASE 1)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.4	Conclusie	9
2	Bibliografie.....	10

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....7

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

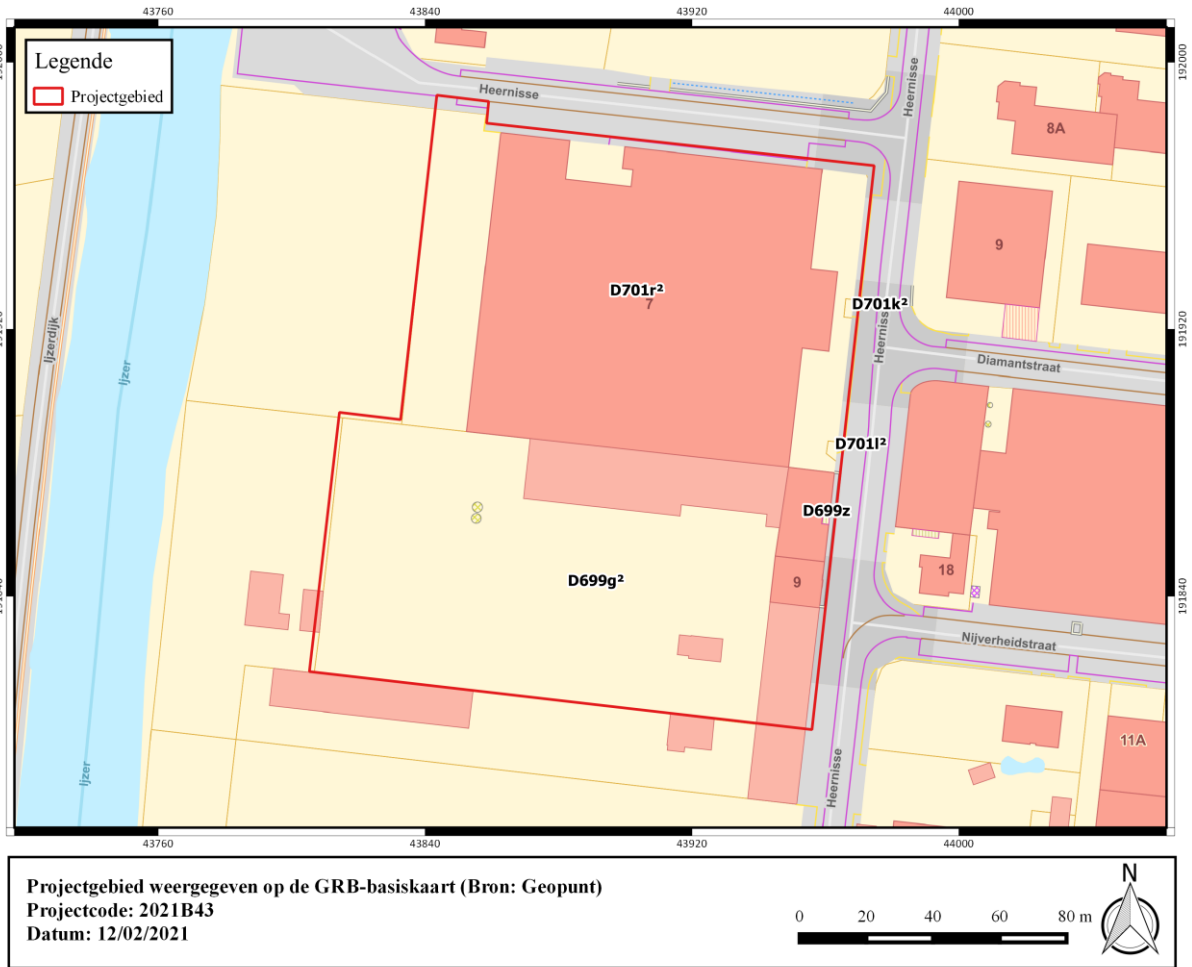
1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
b) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
c) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Diksmuide
	Deelgemeente	/
	Postcode	8600
	Adres	Heernisse 7-9 8600 Diksmuide
	Toponiem	Heernisse 7-9
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 43806$ $Y_{\min} = 191800$ $X_{\max} = 43972$ $Y_{\max} = 191986$
d) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Diksmuide Afdeling 1, Sectie D, nr's: 701r ² , 701k ² , 701l ² , 699z, 699g ²	
e) Naam betrokken actoren en specialisten	Elke Ghyselbrecht (geoloog) Raph De Brant (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog)	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

Deze archeologienota werd opgesteld naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor de sloop van enkele gebouwen en de oprichting van een nieuw bedrijfsgebouw aan Heernisse 7-9. Deze werken zullen gepaard gaan met een bodemingreep waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Binnen het kader van de geplande werkzaamheden worden er enkele gebouwen afgebroken op het zuidelijke perceel en zal er een nieuw bedrijfsgebouw met toebehorende nutsleidingen, worden opgericht. Voor de oprichting van het gebouw zal gewerkt worden met paalfunderingen tot een maximale diepte van 1,50m-mv. Verder worden ook een aantal regenwaterputten voorzien in het zuidelijk deel van het studiegebied. Hiervoor zal tot op een diepte van 3,50m-mv worden gegraven. Daarnaast zal het nieuwe gebouw ook voorzien worden van nutsleidingen tot op een diepte van 1m-mv.

Uit het historisch, archeologisch en landschappelijk onderzoek blijkt dat het studiegebied zich in een lager gelegen, nat gebied nabij de IJzer en ten zuiden van de historische stadskern van Diksmuide bevindt. Dit gebied – omschreven als Heernisse – is steeds in gebruik gebleven als nat weiland aan gezien deze terreinen in het verleden noch voor occupatie noch voor landbouw geschikt waren. Er is dus bodemkundig en landschappelijk geen verwachting naar steentijdartefactensites. Sporensites uit latere periodes kunnen mogelijk aanwezig zijn, maar gezien de natte bodemkundige en landschappelijke context is de verwachting zeer beperkt. Cartografische bronnen vanaf de 16de eeuw bevestigen dit beeld. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd er hevig gevochten in de omgeving, en komt het studiegebied in niemandsland te liggen tussen de Duitse frontlijn in het oosten en de Britse linies in het westen. Luchtopnames van op het einde van de Eerste Wereldoorlog tonen dan ook een heus kraterlandschap ten gevolge van hevige artilleriebeschietingen. Bij graafwerken dient dan ook rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van niet gedetoneerde oorlogsmunitie.

Pas bij de aanleg van het industrieterrein ter hoogte van het onderzoeksgebied in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw wordt het terrein ingericht en opgehoogd. Hierbij werd de bodemopbouw wellicht ten dele geroerd waardoor een deel van het bodemarchief is vernield. Het Digitaal Terreinmodel en de hoogteprofielen bevestigen dat het terrein hoger gelegen is dan de omgeving. De exacte mate van ophoging en de impact hiervan op de bewaringstoestand van eventuele onderliggende archeologisch relevante lagen kan uit de beschikbare gegevens niet afgeleid worden. Teneinde de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren werd reeds een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd door middel van profielputten. Hierbij zijn verschillende zaken vastgesteld. Vooreerst blijkt dat het terrein inderdaad is opgehoogd met pakket dat in dikte varieert tussen 20cm en 50cm. In de meerderheid van de gevallen kon hieronder nog een restant van de oudere bouwvoor waargenomen worden. Lokaal was deze afwezig. Verder is de tweeledigheid die wordt aangegeven op de bodemkaart herkend. Direct onder de Ap-horizont werd het kleidek waargenomen waarvan de dikte varieert tussen ca. 1m en 1,5m. Onder dit kleidek werden zandige geulafzettingen waargenomen.

Concreet is de verwachting inzake de aanwezigheid van archeologisch erfgoed beperkt. Vanwege de beschikbare gegevens en de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek wordt de kans op wezenlijke kenniswinst bij verder onderzoek door middel van proefsleuven als te beperkt ingeschat.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken ter hoogte van Heernisse te Diksmuide worden geen bijkomende onderzoeksdaden aanbevolen. De kans op kenniswinst bij verder onderzoek is te beperkt. Vooreerst dient gewezen te worden op de bodemkundige en cartografische gegevens die wijzen op een zeer natte situatie. Het terrein is gelegen in de overstromingsvlakte langs de IJzer. Het terrein was in het verleden zeer waarschijnlijk te nat voor permanente bewoning of bewerking. Dit wordt enigszins bevestigd door het beeld van de Ferrariskaart die doorgaans een eindpunt in de ontwikkeling van het landgebruik weergeeft. Het terrein maakt eind de 18^e eeuw nog steeds deel uit van het complex nattere weidegronden langs de gekanaliseerde IJzer. Pas met het ophogen van het terrein in de jaren '60 en '70 werd het terrein geschikt gemaakt voor bebouwing. De waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek dat voornamelijk werd uitgevoerd in functie van versterking heeft aangetoond dat de impact hiervan op het bodemarchief eerder beperkt moet geweest zijn. Enkel lokaal werd geen restant van de oorspronkelijke Ap-horizont waargenomen. Desselvattetmin is de verwachting inzake bewoningssporen van voor de 20^e eeuw zeer beperkt. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van relictten uit WOII. Uit de bureaustudie is gebleken dat het terrein zich in het niemandsland bevindt tussen de Britse en Duitse linies. De cartografische bronnen geven echter weinig structuren weer. Uit het cartografisch materiaal kan afgeleid worden dat zich binnen de grenzen van het terrein ooit een duckboardtrack en mogelijke listening post bevond. De luchtopnames van op het einde van de oorlog geven echter een uitgestrekt kraterlandschap weer. De kans dat de aanwezige infrastructuur zowel de beschietingen als de latere ontwikkeling heeft overleefd is zo goed als onbestaande. Tevens kan redelijkerwijs aangenomen worden dat een deel van het oorspronkelijke bodemarchief door deze zware beschietingen is vernield. Hoewel geenszins gesproken kan worden van een vlakdekkende versterking kan wel aangenomen worden dat het bodemarchief enigszins is gefragmenteerd. Vanwege dit gegeven, in combinatie met de zeer beperkte verwachting inzake oudere archeologische sporen, kan enkel geconcludeerd worden dat de potentiële kenniswinst bij verder onderzoek door middel van proefsleuven te beperkt is.

Vanwege de ligging binnen het frontgebied dient evenwel gewezen te worden op de mogelijke aanwezigheid van niet ontplofte artilleriemunitie.

1.4 Conclusie

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwproject met bijhorende infrastructuur aan Heernisse te Diksmuide. Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek kan gesteld worden dat de kans op wezenlijke kenniswinst bij verder onderzoek door middel van proefsleuven te beperkt is om een doorlopend onderzoekstraject te verantwoorden.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

